

FACULTADE DE FILOLOXÍA
DEPARTAMENTO DE FILOLOXÍA GALEGA

Literatura Galega Contemporánea: poesía

Xosé Manuel Salgado Rodríguez

**GUÍA DOCENTE E MATERIAL
DIDÁCTICO**

2011/2012

FACULTADE DE FILOLOXÍA. DEPARTAMENTO DE FILOLOXÍA GALEGA

AUTOR: Xosé Manuel Salgado Rodríguez
Edición electrónica. 2011

Literatura Galega Contemporánea: poesía

Curso académico 2011- 2012
Facultade de Filoloxía
Profesor Xosé Manuel Salgado

Datos da materia

Materia: *Literatura Galega Contemporánea: poesía*

Código: G5051326

Tipo de materia, ciclo e curso no que se imparte: Materia obrigatoria de 3º curso (segundo cuatrimestre) do Grao en Lingua e Literatura Galegas.

Número de créditos: 6 créditos

Profesor:

Xosé Manuel Salgado (xosem.salgado@usc.es)

(Despacho 109, extensión 11787)

Titorías:

Terán lugar no despacho do profesor que imparte a materia na Facultade de Filoloxía. Os horarios fixaranse no momento en que comece a impartirse a materia.

Obxectivos da materia

- Realizar un percorrido pola poesía galega dende a aparición das vangardas ós nosos días.
- Analiza-las particularidades que presenta o singular desenvolvemento da poesía galega nesa etapa.
- Estudo dos autores máis representativos e dos textos máis relevantes.

Contidos

1. As vangardas. Concepto e significado.
 - 1.1. Incidencia das vangardas mundiais na poesía galega.
 - 1.2. Manifestacións poéticas de vangarda na literatura galega.
 - 1.3. Os autores máis representativos. Dúas voces singulares: Amado Carballo e Manuel Antonio.

Bibliografía.

García-Sabell, D., "Manoel Antonio, o aparecido", en Manuel Antonio, I. Poesías. Vigo: Galaxia, 1972.

González Fernández, H., "Introducción", en Manuel Antonio, De catro a catro. Vigo: Galaxia, 1998, pp. 9-59.

González Gómez, X., Manifestos das vangardas europeas. Santiago de Compostela: Laiovento, 1995.

López, T., O neotrobadorismo. Vigo: A Nosa Terra, 1997.

Méndez Ferrín, X.L., “Prólogo”, en Luís Amado Carballo, Obras en prosa e verso. Vigo: Castrelos, 1970, pp. 7-15.
Tarrío, A., Literatura galega. Aportacións a una historia crítica. Vigo: Xerais, 1994.
Torre, G. de, Historia de las literaturas de vanguardia, t. II. Madrid: Guadarrama, 1971.

2. A poesía galega durante a guerra civil e inmediata posguerra.
- 2.1. A poesía da época. Relacións con outras manifestacións artísticas.
- 2.2. Poesía “belixerante” de ámbolos dous bandos. Algunhas mostrás.
- 2.3. O alento de alén mar.

Bibliografía.

Alonso Montero, X. / Miro Villar (eds.), Guerra civil e literatura galega. Textos e documentos. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 1999.
Alonso Montero, X., Os poetas galegos e Franco. Estudio e antoloxía. Madrid: Akal, 1997.
Hermida García, M., As revistas literarias en Galicia na Segunda República. Sada-A Coruña: Edicións do Castro, 1987.
Maceira Fernández, X. M., A literatura galega no exilio. Consciencia e continuidade cultural. Vigo: Ed. Do Cumio, 1995.
Martínez Cachero, J. M^a, Liras entre lanzas. Historia de la literatura “nacional”. Madrid: Castalia, 2009.
Rodríguez Fer, C., A literatura galega durante a Guerra Civil. Vigo: Xerais, 1994.
Trapiello, A., Las armas y las letras. Barcelona: Destino, 2010.

3. Os anos 50. A creba dun silencio.
- 3.1. O rexurdir dunha produción interrompida.
- 3.2. A actividade editorial.
- 3.3. A problemática catalogación autorial.

Bibliografía.

Álvarez Cáccamo, X.M^a / Carlos Luís Bernárdez, Cincuenta anos de poesía galega, ts. I e II. A Coruña: Penta Editorial, 1994.
Figueroa, A., Ideoloxía e autonomía no campo literario galego. Santiago de Compostela: Laivento, 2010.
Forcadela, M., “A poesía de posguerra”, en Historia da Literatura Galega, t. IV. Vigo: ASPG / A Nosa Terra, 1996, pp. 1057- 1088.
Méndez Ferrín, X.L., De Pondal a Novoneyra. Vigo: Xerais, 1984.
Molina, C. A., Prensa literaria en Galicia (1920-1960), vol. II. Vigo: Xerais, 1989.
Rodríguez, F., Literatura galega contemporánea (problemas de método e interpretación). Vilaboa: Ed. Do Cumio, 1990.
Rodríguez Fer, C., Poesía galega. Crítica e metodoloxía. Vigo: Xerais, 1989.

4. A Xeración de 1936 e a singularidade da chamada Promoción de Enlace.
- 4.1. Liñas temáticas na poesía da “Xeración do 36”.
- 4.2. Tres voces de referencia: Álvaro Cunqueiro, Xosé Mª Díaz Castro e Celso Emilio Ferreiro.
- 4.3. Caracterización da Promoción de Enlace. Os seus representantes.

Bibliografía.

Álvarez Blanco, R. (coord.), Estudios dedicados a Celso Emilio Ferreiro, 2 vols. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago, 1992.
Blanco Torrado, A., A ascensión dun poeta. A Coruña: Fundación Caixa Galicia, 1995.

- Dobarro, X. M^a (coord.), Cinco impactos poéticos en ditadura. A Coruña: Universidade da Coruña, 2005.
- Rodríguez Gómez, L., A poesía de Aquilino Iglesia Alvariño. Lugo: Servicio de Publicacións da Deputación Provincial de Lugo, 1994.
- Salgado, X.M., “Celso Emilio Ferreiro. O memorial dun escritor”, en Celso Emilio Ferreiro. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia, 1989, pp. 23-103.
- Salgado, X.M. / Dolores Vilavedra, Álvaro Cunqueiro. Estudio e Antoloxía. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia, 1991.
- VV. AA., Dorna 17 (nº parcialmente dedicado a Díaz Castro), 1991.
- VV. AA., Álvaro Cunqueiro. Monografía do Boletín Galego de Literatura I (1991).
- VV. AA., Actas do Congreso Álvaro Cunqueiro. Santiago: Xunta de Galicia, 1993.

5. A Xeración das Festas Minervais. A referencia dun futuro.

5.1. A peculiar denominación deste grupo poético. Trazos definitorios.

5.2. Os seus representantes principais.

5.2.1. O devalar poético de X. L. Méndez Ferrín.

Bibliografía

- Álvarez Cáccamo, X.M^a, “Tradición e ruptura na poesía galega do século XX”, en Galeuzka 1991. Iruñea, 1991, pp. 60-71.
- Blanco, C., Literatura galega da muller. Vigo: Xerais, 1991.
- Forcadela, M., “A poesía de Xosé Luís Méndez Ferrín”, en Xosé Luís Méndez Ferrín: o home, o escritor. A Coruña: Universidade da Coruña, 2002, pp. 87-115.
- Franco Grande, X.L., Os anos escuros. Vigo: Xerais, 1985.
- González, H. / Dolores Vilavedra, “Contra vento e marea. A recuperación do discurso literario na posguerra”, Colóquio/Letras 137/138 (Julho-Dezembro 1995), pp. 149-161.
- Salgado, X.M., “O devalar poético de X.L. Méndez Ferrín”, Grial 88 (1985), pp. 171-178.
- VV. AA., A semente da nación soñada. Homenaxe a X.L. Méndez Ferrín. Vigo/Santiago de Compostela: Xerais/Sotelo Blanco, 2008.

6. Un novo rumbo poético (1976-1980).

6.1. Fitos socio-literarios.

6.2. Trazos característicos e liñas temáticas.

Bibliografía.

- Álvarez Cáccamo, X.M^a, “As revistas culturais e literarias de 1975 a 1985”, Grial 89, 1985, pp. 340-354.
- Álvarez Pousa, L., “Comunicación e cultura na sociedade urbana”, Grial 119, 1993, pp. 315-324.
- García, X.L., Escolma da poesía galega. 1976-1984. Barcelona: Sotelo Blanco, 1984.
- Mato Fondo, M., A mazá e a cinza (a poesía galega após 1976). Vilaboa: Eds. Do Cumio, 1991.
- Monteagudo, H., “Dez anos de poesía galega: 1975-1985”, Grial 89, 1985, pp. 268-297.
- Rodríguez Fer, C., “Direccións de la poesía gallega actual”, Ínsula 454, 1984, p. 4.
- Rodríguez, L., Desde a palabra, doce voces. Nova poesía galega. Barcelona: Sotelo Blanco, 1986.

7. A poesía dos anos 80 e 90. Últimas tendencias poéticas.

7.1. Vello e novos camiños cara ó porvir.

7.2. Últimas voces.

Bibliografía.

- González, H. (ed.), A tribo das baleas. Poetas de arestora. Vigo: Xerais, 2001.
- Losada, B., Poesía gallega de hoy. Antología. Madrid: Visor, 1990.
- Nogueira, Mª X., "Poesía galega dos oitenta", Boletín Galego de Literatura 18, 1997, pp. 57-84.
- Rodríguez, O. (ed.), Das sonoras cordas. 15 poetas desde Galicia. Madrid: Eneida, 2005.
- VV. AA.: Grial 140, 1998 (Tódolos artigos referidos á poesía galega actual).

Bibliografía básica e complementaria

- Alonso Montero, X. e Miro Villar (eds.), Guerra civil e literatura galega. Textos e documentos. Santiago: Consello da Cultura, 1999.
- Carballo Calero, R., Historia da literatura galega contemporánea. Vigo: Galaxia, 1981.
- Forcadela, M., "Poesía de posguerra", capítulo 34 do t. IV da Historia da literatura galega da ASPG.
- González-Millán, X., Literatura e sociedade en Galicia (1975-90). Vigo: Xerais, 1994.
- Méndez Ferrín, X. L., De Pondal a Novoneyra. Vigo: Xerais, 1984.
- Rodríguez Fer, C., Poesía galega. Crítica e metodoloxía. Vigo: Xerais, 1989.
- Rodríguez Sánchez, F., Literatura galega contemporánea (problemas de método e interpretación). Vilaboa: Cumio, 1990.
- Tarrío, A. (coord.). Galicia. Literatura. Vol. XXXIII: "A literatura desde 1936 ata hoxe. Poesía e teatro" (2001). A Coruña: Hércules Ed.
- Vilavedra, D. (coord.). Diccionario da literatura galega. I. Autores. Vigo: Galaxia, 1995.
- VV. AA. González, H. (ed.), A tribo das baleas. Poetas de arestora. Vigo: Xerais, 2001.

Competencias

- Conseguir que o alumnado teña a máis completa visión dos principais fitos poéticos que se insiren no período a estudar.
- Garantir a capacidade do estudante para interpretar os trazos que definen a poesía galega como froito das coordenadas sociais e culturais nas que se foi desenvolvendo.
- Ser quen a ubicar na cronoloxía literaria os principais textos e autores, e de identificar as súas singularidades.

Metodoloxía da ensinanza

- Combinaranse as sesións expositivas co comentario de textos literarios nas sesións prácticas.
- Recoméndase unha asistencia regular e puntual ás clases a fin de poder asimilar progresivamente a información e de participar na aula.
- Nos inicios do curso fixaranse unha serie de lecturas obrigatorias así como as citas das titorías personalizadas. Nelas o profesor fará un seguimento do proceso de aprendizaxe, o alumnado terá que demostrar o seu grao de aproveitamento e expoñer as súas dúbidas.

Distribución do traballo. Calendario.

Trátase dunha materia de 6 créditos, que prevé logo 150 horas de traballo do alumno.

Actividades presenciais.

Sesión expositivas. 2 por semana.

Sesións seminario. 1 por semana.

Actividades non presenciais dirixidas (lecturas e preparación de textos) = 25 h.

Actividades non presenciais libres (estudo) = 75h.

3h. de titorías programadas.

3h. Exame.

Sesións presenciais

Da adaptación deste marco ó vindeiro curso 2011/2012 resulta o seguinte:

FEBREIRO.

2 xoves: Textos

3 venres: Tema 1

9 xoves: Textos

10 venres: Tema 1

16 xoves: Textos

17 venres: Tema 1

23 xoves: Textos

24 venres: Tema 2.

MARZO

1 xoves: textos

2 venres: Tema 2

8 xoves: Textos

9 venres: Tema 3

15 xoves: Textos

16 venres: Tema 3

22 xoves: Textos

23 venres: Tema 4

29 xoves: Textos

30 venres: Tema 4

ABRIL

12 xoves: Textos

13 venres: Tema 4

19 xoves: Textos

20 venres: Tema 5

26 xoves: Textos

MAIO

3 xoves: Textos

4 venres: Tema 5

10 xoves: Textos

11 venres: Tema 5

18 venres: Tema 6

24 xoves: Textos

25 venres: Tema 7

TUTORÍAS PROGRAMADAS

3 horas.

A configuración das sesións de tutorías, en grupo ou individuais, dependerá en última instancia, do número definitivo de alumnos que teña a materia. Dita configuración será comunicada ós alumnos nas dúas primeiras semanas do cuadrimestre, para que poidan proceder a una axeitada planificación do seu traballo.

EXAMES

Duración máxima: 3 horas

Nas datas fixadas pola Facultade:

4 de xuño de 2012- Aula 7, 9hs.

3 de xullo de 2012- Aula 8, 16hs.

Sistema de avaliación da aprendizaxe

Exame final (70%)

Valoración da participación na aula (30%)

Serán obxecto de estimación positiva a corrección ortográfica e gramatical e a propiedade na expresión oral e escrita, así como a coherencia lóxica do discurso.

Os criterios expostos manterán validez nas calificacións de maio e nas de xullo.

Tempo de estudos e de traballo persoal que debe dedicar un estudante para superala

Ademais do tempo de docencia presencial (sesións expositivas + seminario) e da asistencia ás titorías programadas, o alumno debe dedicar ó traballo persoal o tempo seguinte:

30 hs. de lecturas programadas.

70 hs. de estudo.

Recomendacións para o estudo da materia

Resulta moi conveniente que o alumno repare con atención nos textos e nas indicacións que sobre eles vaia facendo o profesor, no día a día, ó longo do curso.